สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

Current Situations, Desirable Situations and Guidelines for Developing Desirable Characteristics of Students Based on Basic Education Standards of Secondary Schools under the Nakhon Phanom Secondary Educational Service Area Office 2

จิตติมา ประวัติพงษ์[1] และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์[2]

Chittima Prawatpong[1] and Sumalee Sriputtarin[2]

Received : December 4, 2020; Revised : March 9, 2021; Accepted March 10, 2021

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ (2) ศึกษาความต้องการจำเป็น และ(3) พัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมจำนวน 368 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของ Krejcie and Morgan ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 4 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.23

---

[1] นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม; Master Student of Education in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Thailand; e-mail : mijittima@hotmail.com

[2] ประธานสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม; President of Educational Administration and Development, Nakhon Phanom University, Thailand.

– 0.87 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .98 (2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.72 – 0.96 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .98 (3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 (4) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนา มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพปัจจุบัน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด และด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ (3) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : คุณลักษณะที่พึงประสงค์, มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการพัฒนา

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the current situations and desirable situations, (2) to study the need assessment, and (3) to develop the guidelines of desirable characteristics of students based on basic education standards of secondary schools under the Nakhon Phanom Secondary Educational Service Area Office 22. The sample group was 368 school administrators and teachers followed Krejcie & Morgan's table in the sample size specification, and they were selected by Stratified Random Sampling. Key Informant number 3. Expert assess suitability and Possibility number 5. There were 4 instruments used in this research: (1) a questionnaire about the current situations of desirable characteristics of students with the index of item congruence (IC) between .60-1.00, the discrimination between . 23 – 0.87, and the reliability of .98; (2) a questionnaire about desirable situations of desirable characteristics for students with the index of item congruence (IC) between

.60-1.00, the discrimination between .72 – 0.96, and the reliability of .98; (3) a structured-interview form with the index of item congruence (IC) between .1.00; and (4) a suitability and possibility assessment form of desirable characteristics of development guidelines with the index of item congruence (IC) between 1.00. The statistics employed were percentage, mean, standard deviation, and the index modified priority needs index (PNImodified).

The results were found that (1) the current situations and desirable situations of desirable characteristics of students based on basic education standards of secondary were overall at the high level and at the highest level respectively; (2) the need assessment of desirable characteristics of students revealed the highest average top-three priority in the aspects of (1) Thai and local pride, (2) having good qualities and values as specified by the schools, (3) acceptance of living together in diversity; and (3) the guidelines of desirable characteristics of students revealed the suitability and possibility were overall at the highest level.

Keywords: Desirable Characteristics, Basic Education Standards, Development Guidelines

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาคนไทยในปัจจุบันมีหลักการสำคัญคือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม (สุมาลี ศรีพุทธรินทร์, 2560 : 3) แต่ประเทศไทยยังมีจุดอ่อนของระบบการศึกษาและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว และมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 –2579) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : D) ซึ่งจากการดำเนินนโยบายการศึกษาโดยเน้นความรู้คู่คุณธรรมซึ่งเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านมานั้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวังเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในสังคมนับวันจะเพิ่มปริมาณมากยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาการคอรัปชั่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพ

ติด เป็นต้น แม้กระทั่งในสถานศึกษาเองก็มีปัญหาเช่นกัน คือ ปัญหาการติดเกม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การสูบบุหรี่ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : 251) ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ไม่เป็นรูปธรรมชัดเจนทำให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังมีปัญหา และมีงานวิจัยระบุว่ากลุ่มเสี่ยงที่ควรดำเนินการแก้ไขพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม คือกลุ่มนักเรียน ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศในโอกาสต่อไป (Wiratchai and Tangchitcharoenkhul, 2008 : 114) ดังนั้น หน่วยงานทางการศึกษาจึงควรดำเนินการหาทางแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารและการพัฒนาให้สถานศึกษามีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2563 รวม 1,715 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 51 คน ครูจำนวน 1,664 คน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 46 คนและครูผู้สอน จำนวน 322 คน รวม 368 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของ Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan, 1970 : 608-609) ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.23 – 0.87 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .98 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.72 – 0.96 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .98

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ข้อมูลตำแหน่ง) นำเสนอข้อมูลโดยการแสดงความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติและนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Priority Needs Index (PNI Modified) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในการตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม ที่ได้จากการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทั้ง 2 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำมาแยกเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และนำเสนอโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยร่างแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ในขั้นตอนที่หนึ่งและข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร นำเสนอโดยการพรรณาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนดรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา	**สภาพปัจจุบัน**			**สภาพที่พึงประสงค์**		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	4.03	0.62	มาก	4.66	0.45	มากที่สุด
ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	4.02	0.64	มาก	4.67	0.43	มากที่สุด
ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	4.07	0.62	มาก	4.68	0.44	มากที่สุด
ด้านสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม	4.09	0.63	มาก	4.67	0.48	มากที่สุด
รวม	**4.05**	**0.59**	**มาก**	**4.66**	**0.42**	**มากที่สุด**

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษามีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย ด้านคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด และด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลายตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และลำดับความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา	**D**	**I**	**PNI** Modified	**ลำดับความต้องการจำเป็น**
ด้านคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	4.03	4.66	0.16	2
ด้านความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย	4.02	4.67	0.16	1
ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	4.07	4.68	0.15	3
ด้านสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม	4.09	4.67	0.14	4
รวม	**4.05**	**4.67**	**0.15**	**-**

3. สรุปแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษารายละเอียด ดังนี้

ด้านคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนแสดงความจงรักภักดีในวันสำคัญต่าง ๆ ส่งเสริมการปฏิบัติตนของผู้เรียนให้คำนึงถึงความถูกต้องและเคารพกฎหมาย ส่งเสริมให้ดำเนินชีวิตประจำวันอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ และมีคุณธรรม ส่งเสริมให้มีการวางแผนในการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูลข่าวสาร อย่างถูกต้อง

ด้านความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย โรงเรียนควรมีพื้นที่จัดแสดงผลงานประเพณีภูมิปัญญาของไทย ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดี สอนให้เขียนหนังสือให้ถูกต้อง ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องมากขึ้น รวมถึงปลูกฝังนิสัยรักและเคารพครูบาอาจารย์ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยปราชญ์ชาวบ้าน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และให้ผู้เรียนได้ออกไปศึกษาภายในชุมชน

ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะกระบวนการกลุ่ม สอดแทรกความรู้ขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเคารพสิทธิของตนเองและของผู้อื่น อบรม ตักเตือน ผู้เรียนเรื่องการพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะ สุภาพ เหมาะสม และควรส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ด้านสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม โรงเรียนควรจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ สนับสนุนให้การออกกำลังกายและทดสอบสมรรถภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดแทรกวิธีการ คลายความเครียด การมีสติ และข้อเสียของการหุนหันพลันแล่น อบรมผู้เรียนให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ดำเนินชีวิตในสังคมอย่างปลอดภัย

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย และด้านสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน

แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	5.00	0.00	มากที่สุด	4.84	0.17	มากที่สุด
ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	4.92	0.11	มากที่สุด	4.60	0.32	มากที่สุด
ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	4.96	0.09	มากที่สุด	4.92	0.11	มากที่สุด
ด้านสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม	5.00	0.00	มาก	4.88	0.18	มากที่สุด
รวม	**4.97**	**0.03**	**มากที่สุด**	**4.81**	**0.16**	**มากที่สุด**

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักษาสุขภาพของตนเองให้สมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความคล่องแคล่วว่องไวในการทำกิจกรรมต่างๆ (มาลัยวัลย์ ตรีโมกข์, 2559 : 9) สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณี อาภานันทิกุล (2554 : 131) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับภาวะสุขภาพและการปฏิบัติตัวด้านสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลไทย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาวะสุขภาพของนักศึกษาในส่วนสุขภาพทางกายพบว่า ส่วนใหญ่มีภาวะสุขภาพกายอยู่ในระดับมาก นักศึกษาร้อยละ 99.74 บอกว่าสามารถทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น นักศึกษาร้อยละ 99.60 บอกว่าได้รับการยกย่องนับถือ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ผู้เรียนสามารถทำงานกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ดี รับฟังความคิดเห็น พูดคุยกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและบุคคลอื่น รวมถึงเคารพกฎหมายและกติกาสังคมด้วย (จุฬาภรณ์ ขอบใจกลาง, 2559 : 1) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณศิริ จันทร์หล่น (2560 : 111-125) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกคุณลักษณะ

2. การศึกษาความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ด้านที่มีความสำคัญของความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนขาดการตระหนักถึงความสำคัญของการแต่งกาย อาหาร สมุนไพร ยารักษาโรคของไทย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีกริยามารยาทที่งดงาม การทักทายโดยการสวัสดี เมื่อพบเจอกันพร้อมเป็นธรรมเนียมไทยที่งดงาม (พชร แสงเพชร, 2558 : 28) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ เนตรประไพ (2553 : 11-19) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ ผลการวิจัยพบว่า มีความต้องการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้นักเรียนมากที่สุด มีความต้องการในการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อยู่อย่างพอเพียง และรักความเป็นไทยตามลำดับ

3. แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม

3.1 ด้านคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด สามารถดำเนินการได้โดยการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระหว่างการจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ และกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน ส่งเสริมการปฏิบัติตนของผู้เรียนให้นักเรียนคำนึงถึงความถูกต้องและเคารพกฎหมายเสมอ (วินัย คำชัย, 2562 : 15-16) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ndungo, I., Asiimwe, L. and Biira, M. (2020: 84-91) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติในโรงเรียนกับหลักฐานทางวินัยของนักเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต Kabarole โดยดำเนินการเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนและวินัยของผู้เรียน แนวทางปฏิบัติที่โรงเรียนมุ่งเน้น ได้แก่ การจัดการขั้นตอนการเข้าถึง การจัดการตัวตนของนักเรียน การกระตุ้นความรู้สึกของนักเรียนตามกฎและข้อบังคับ

3.2 ด้านความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย โรงเรียนควรสอนให้เขียนหนังสือให้ถูกต้อง สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยปราชญ์ชาวบ้าน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและให้ผู้เรียนได้ออกไปศึกษาภายในชุมชนเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (Wongwanich, 2008 : 30) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรนภา ลือตาล และคณะ (2562 : 150) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาของฉือจี้ : กรณีศึกษาโรงเรียนฉือจี้เชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน คือ จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการรักความเป็นไทย ให้นักเรียนได้เรียนรู้และเชิญวิทยากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ให้ผู้เรียนเกิดความรักและหวงแหนในความเป็นไทยมากขึ้น

3.3 ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่ม สอดแทรกขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเคารพสิทธิของตนเองและของผู้อื่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง (อรุณศิริ จันทร์หล่น, 2560 : 118-119) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี ตั้งอัมพรตรีพล (2559 : 64-65) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการการเรียนรู้ที่บูรณาการด้านทักษะการใช้ชีวิต การเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การมีจิตสาธารณะ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

3.4 ด้านสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม โรงเรียนควรจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ครูผู้สอนสนับสนุนให้นักเรียนออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ สอดแทรกวิธีคลายความเครียด ให้แก่ผู้เรียนในการเรียน (มาลัยวัลย์ ตรีโมกข์, 2559 : 9) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยงค์ ศรีปัด (2556 : 57-58) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนเอือดใหญ่พิทยาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และด้านการบริหารจัดการส่งเสริมสุขภาพ

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากการศึกษาการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม องค์ประกอบที่สำคัญสำหรับแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ด้านความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย 3) ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย 4) ด้านสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม ปรากฏดังรายละเอียดและความเชื่อมโยงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบสำคัญแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทยและมีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 1 ดังนั้น สถานศึกษาควรนำแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทยซึ่งเป็นผลจากการวิจัยไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

2.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

จุฬาภรณ์ ขอบใจกลาง. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์นโยบายส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของอาเซียน:ในบริบทของผู้ปกครอง/ชุมชนในโรงเรียนโครงการ SPIRIT OF ASEAN ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** ศูนย์อาเซียนและเอเชียศึกษา กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชาตรี ตั้งอัมพรตรีพล. (2559.) **แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล.** การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประยงค์ ศรีปัด. (2556). **การจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนเอือดใหญ่พิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29.** สารนิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

พชร แสงเพชร. (2558). **การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1.** กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พรนภา ลือตาล และคณะ. (2562). “การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาของฉือจี้ : กรณีศึกษาโรงเรียนฉือจี้เชียงใหม่.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.** 12(2) : ก.ค.–ธ.ค. : 144-154.

มาลัยวัลย์ ตรีโมกข์. (2559). **รายงานการวิจัยผลของการฝึกตาราง 9 ช่องที่มีขนาดต่างกัน ต่อความคล่องแคล่ววองไวในกีฬาฟุตซอลของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์** สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตชัยภูมิ คณะศึกษาศาสตร์. ชัยภูมิ : สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตชัยภูมิ.

มณี อาภานันทิกุล และคณะ. (2559). “ภาวะสุขภาพและการปฏิบัติตัวด้านสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลไทย.” **วารสารสภาการพยาบาล.** 26(4) ตุลาคม-ธันวาคม. 123-136.

วันเพ็ญ เนตรประไพ. (2553). **การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ของนักเรียนอำเภอสามพรานจังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วินัย คำชัย. (2562). **การศึกษาระดับการปฏิบัติและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.** วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2562). **การประกันคุณภาพการศึกษา.** ขอนแก่น : คลังนานาวิทยา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

อรุณศิริ จันทร์หล่น. (2560). **การพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Krejcie, R.V.,& Morgan, D.E. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities.” **Journal Education and Psychological Measurement**. 30(3) : 608-609.

Ndungo, I., Asiimwe, L. and Biira, M. (2020). “The relationship between school-based practices and students’ discipline evidence from secondary schools in Kabarole District.” **Academia Journal of Educational Research**. 8(3) : 84-91.

Wiratchai, N. & Tangchitcharoenkhul, R. (2008). **Analysis of the changing trends in morality and ethics of Thai people**. Bangkok : Center for Morality Promotion (Public Organization).

Wongwanich, S. (2018). **The Development of Internal Quality Assurance System On Educational School.** Bangkok : Amonkanpim.